

2023-12-12

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se

Utökade möjligheter att använda preventiva tvångsmedel 2 (SOU 2023:60)

Ju2023/02265

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden) har anmodats att yttra sig över innehållet i rubricerat slutbetänkande.

Nämnden har granskat förslagen främst med utgångspunkt från sin uppgift att ur ett rättssäkerhets- och integritetsskyddsperspektiv utöva tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.

Övergripande synpunkter

Slutbetänkandet innehåller i huvudsak noggranna redovisningar av de överväganden och avvägningar som gjorts. I vissa delar anser nämnden emellertid, av de skäl som utvecklas nedan, att det finns anledning att göra förtydliganden eller vidare analyser.

Preventiv tvångsmedelsanvändning innebär i sig en ökad risk för enskildas personliga integritet eftersom det saknas en konkret brottsmisstanke och det finns därför en större risk för att hemliga tvångsmedel används mot personer som senare visar sig inte vara inblandade i brottslig verksamhet. Det står klart att förslagen, om de genomförs, kommer att resultera i större risker ur ett integritetsskyddsperspektiv jämfört med nuvarande ordning. Detta gäller inte minst de föreslagna ändringarna i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen).

Nämnden har förståelse för att de brottsbekämpande myndigheterna har behov av effektiva verktyg för att kunna bekämpa organiserad eller annan allvarlig brottslighet men anser som tidigare påtalats att utvecklingen på lag-

Postadress

Box 22523, 104 22 Stockholm

Telefon

08-617 98 00

E-post

sakint@sakint.se

Organisationsnummer

202100-5703

Besöksadress

Norr Mälarderstrand 6, Stockholm

Telefax

08-617 98 88

Webbplats

www.sakint.se

Bankgiro

782-4329

stiftningsområdet är oroande utifrån de intressen nämnden har att bevaka.¹ Det är problematiskt att andra åtgärder för att komma åt den allvarliga och organiserade brottsligheten inte hinner utvärderas innan nya lagstiftningsförslag presenteras. Det finns en uppenbar risk för att strävan efter att skyndsamt utreda och ge de brottsbekämpande myndigheterna utökade utredningsmöjligheter och nya verktyg, medför att behovet av analys och utvärdering av de sammantagna effekterna av redan lämnade och förväntade förslag får stå tillbaka. Ett exempel på detta är att tiden för att svara på aktuell remiss är märkbart kortare än i normalfallet, vilket riskerar att leda till bristfälligt beredningsunderlag.

Nedan lämnas, utöver det som redan anförts, synpunkter på förslagen i den ordning som följer utredningens kapitelindelning.

Förslagen om ändringar i inhämtningslagen

En utökad brottskatalog (kap. 5)

Utredningen föreslår att tillämpningsområdet för inhämtningslagen ska utvidgas genom införandet av en särskild brottskatalog. Jämfört med att införa en straffvärdesventil eller sänkt strafftröskel anser nämnden att den föreslagna lösningen bidrar till förutsebarhet och tydlighet.

Att som utredningen föreslår tillåta inhämtning av uppgifter för brott som har minimistraff på fängelse i sex månader innebär emellertid ett betydande avsteg från nuvarande ordning där tillstånd för inhämtning får ges antingen för brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år eller för vissa särskilt angivna samhällsfarliga brott. Förslaget innebär vidare en väsentlig ökning av de brottstyper som kan föranleda inhämtning. Vissa av brotten, exempelvis grov marknadsmanipulation, kan enligt nämnden framstå som främmande i förhållande till det önskade syftet att bekämpa den organiserade brottsligheten. Det krävs därför ytterligare analys av behovet i det fallet. Utvidgningen innebär också att inhämtningslagen kommer att tillämpas av underrättelseverksamheten vid Ekobrottsmyndigheten, som inte tidigare har kunnat inhämta uppgifter enligt inhämtningslagen i sin verksamhet. På grund av det anförda och de ökade integritetsrisker som ut-

¹ Se bl.a. nämndens remissyttrande den 25 januari 2023 över delbetänkandet Utökade möjligheter att använda preventiva tvångsmedel (SOU 2022:52) (dnr 147-2022) och remissyttrande den 21 september 2022 över betänkandet Utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel (SOU 2022:19) (dnr 87-2022).

vidgningen innebär är nämnden positiv till utredningens förslag att regleringen om en utökad brottskatalog ska tidsbegränsas. På så sätt kan regleringen grundligt utvärderas och prövas utifrån frågor om behov, effektivitet, integritet och proportionalitet.

För att motverka att tillämpningsområdet blir vidare än de behov som framställs är nämnden också positiv till förslaget att det ska införas ytterligare kvalifikationskrav utöver de redan befintliga. Utredningen föreslår att det utökade tillämpningsområdet ska avgränsas genom ett krav på att brottsligheten kan antas utövas i organiserad form eller systematiskt. Även om nämnden är positiv till att tillämpningsområdet avgränsas, ser nämnden viss risk för att det föreslagna rekvisitet att brottsligheten utövas systematiskt inte är tillräckligt begränsande. Myndigheternas angivna behov gäller uteslutande brottslighet som kan antas äga rum inom ramen för en organiserad och tydlig struktur som kontinuerligt sysslar med brottslighet av ekonomiskt slag eller tillgreppsbrottslighet. Rekvisitet systematiskt riskerar dock att medföra att annan brottslig verksamhet än sådan som rör organiserad brottslighet och som svarar mot myndigheternas behov innefattas. Ett exempel är upprepade grova skattebrott eller grova stölder begångna av en ensam gärningsperson utan koppling till den organiserade brottsligheten. Enligt nämnden bör därför kvalifikationskraven inom det utökade tillämpningsområdet övervägas ytterligare.

Nämnden instämmer i bedömningen att förslaget kommer att innebära en förhållandevis stor ökning av antalet beslut om inhämtning och att betydande resurstillskott därför bör tillföras nämnden, som underrättas om alla beslut om inhämtning enligt lagen.

Inhämtning av uppgifter i realtid (kap. 6)

Utredningen föreslår att uppgifter om meddelanden (trafikuppgifter) ska få inhämtas även i realtid med stöd av inhämtningslagen. Nämnden har förståelse för att det finns ett sådant behov men vill, i likhet med vad EU-domstolen uttalat, understryka att realtidsinhämtning av trafikuppgifter innebär utökade möjligheter att kartlägga enskildas förhållanden. Det gäller särskilt om det samtidigt hämtas in lokaliseringuppgifter i realtid. Nämnden vill därför framhålla vikten av att de brottsbekämpande myndigheterna begränsar integritetsintrånget i varje enskilt fall, t.ex. genom att tidsperioden för inhämtning begränsas till kortast möjliga och att de ansökande myndigheterna omedelbart avbryter inhämtningen om det inte längre finns skäl för åtgärden (4 § inhämtningslagen).

Nämnden vill också påtala att utredningens förslag om möjlighet för myndigheterna att själva hämta in uppgifter, inklusive trafikuppgifter i realtid, innebär att uppgifter som rör hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kommer att kunna inhämtas i samma omfattning med stöd av inhämtningslagen som med stöd av lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (preventivlagen). Regelverken har olika beslutsordningar samt olika kvalifikationskrav och bestämmelser avseende vem som ska underrättas. Det är angeläget att regleringen inte ger myndigheterna möjlighet att välja bort den reglering som har flest rättssäkerhetsgarantier. Överlappningen mellan de båda regelverken och eventuella konsekvenser av detta bör därför ses över i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

När det gäller förslaget om att de ansökande myndigheterna ska få inhämta uppgifter med hjälp av egna tekniska hjälpmedel efterfrågar nämnden en mer utförlig analys av den närmare innebörden av förslaget och eventuella integritets- och rättssäkerhetsrisker förknippat med detta. Nämnden vill också betona vikten av att det finns goda förutsättningar att utöva tillsyn över hur inhämtningen verkställs, framförallt genom att sådana åtgärder dokumenteras.

Beslutsordningen (kap. 7)

Med anledning av ny praxis från EU-domstolen har utredningen tagit ställning till hur beslutsordningen enligt inhämtningslagen fortsatt ska se ut. Utredningen bedömer, efter att ha övervägt olika alternativ, att åklagare även fortsatt ska besluta om tillstånd enligt inhämtningslagen. Nämnden ifrågasätter inte utredningens bedömning att den nuvarande ordningen fungerar väl. Enligt nämnden kan det dock ifrågasättas om Åklagarmyndigheten verkligen uppfyller EU-rättens krav på att en myndighet som fattar beslut om inhämtning ska vara oberoende. Det kan enligt nämnden också ifrågasättas om inte den föreslagna utvidgningen av lagen bör vägas upp av en rättssäkerhetsgaranti i form av domstolsprövning för att balansera det ökade integritetsintrånget. Som utredningen framför fattar domstolarna redan i dag beslut om inhämtning enligt lagen om hemlig dataavläsning och om tvångsmedelsanvändning enligt preventivlagen. Sammantaget anser nämnden att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet finns skäl att ytterligare överväga frågan om hur beslutsordningen i inhämtningslagen ska se ut.

Av integritets- och rättssäkerhetsskäl är nämnden positiv till utredningens bedömning att det inte bör införas en möjlighet för de ansökande myndigheterna att fatta interimistiska beslut enligt inhämtningslagen.

Integritetsskydd och rättssäkerhetsgarantier (kap. 8)

Överskottsinformation

Nämnden delar utredningens bedömning att dagens avsaknad av uttryckligt lagstöd för användning av överskottsinformation är problematisk. Nämnden är därför positiv till att uttryckligt lagstöd föreslås för all användning av sådan information. Nämnden ser dock vissa problem med de förslag som presenteras.

Utredningens förslag innebär att överskottsinformation från inhämtning enligt inhämtningslagen – utan andra begränsningar än de som följer av proportionalitetsprincipen – ska få användas för andra ändamål än det som legat till grund för åtgärden. Följden av förslaget blir att material som härrör från sådan inhämtning får användas inte bara i ökad utsträckning utan också i vitt skilda verksamheter. Enligt nämnden står det klart att förslaget – särskilt mot bakgrund av utredningens övriga förslag – kommer att resultera i större risker ur ett integritetsskyddsperspektiv jämfört med dagens reglering. Från ett rättssäkerhetsperspektiv är det också problematiskt att användningsområdet för den föreslagna utvidgningen inte är helt tydligt. Enligt nämnden är det oklart vad som närmare kan anses omfattas av begreppet andra ändamål, vilket riskerar att öppna upp för en allt för bred användning av överskottsinformation. Andra följder av den föreslagna regleringen, som inte berörts av utredningen, är att det finns risk att överskottsinformation i form av känsliga personuppgifter sprids och att material från inhämtning bevaras i större utsträckning än i dag. Sammantaget anser nämnden att utredningen i denna del inte i tillräcklig grad beaktat integritets- och rättssäkerhetsaspekterna och efterfrågar därför en djupare analys av vilken inverkan förslaget kan ha i dessa avseenden.

Den föreslagna regleringen ställer vidare stora krav på den som ska fatta beslut om användandet av överskottsinformation i fråga om t.ex. risk- och proportionalitetsbedömningar. Nämnden är mot den bakgrunden mycket tveksam till utredningens förslag att de ansökande myndigheterna själva ska fatta beslut i dessa frågor. Samtidigt förstår nämnden utredningens resonemang om att det med den nuvarande beslutsordningen vore olämpligt att åklagare också fattar beslut om överskottsinformation. Även mot denna

bakgrund framstår det enligt nämnden som angeläget att frågan om beslutsordningen i inhämtningslagen utreds ytterligare.

Granskning, bevarande och förstöring

Nämnden anser att det är positivt att bestämmelsen i 8 § inhämtningslagen renodlas till att enbart reglera hur material från inhämtning enligt lagen ska granskas, bevaras och förstöras. Genom det tydliggörs att bestämmelserna inte är avsedda att reglera hur brottsutredande myndigheter får behandla personuppgifter från uppteckningar.

Dokumentationsskyldighet

Nämnden har tidigare uttalat att avsaknad av dokumentation som innebär att handläggningen av ett inhämtningsärende kan följas är bekymmersam, eftersom förutsättningarna för granskning i efterhand försämras.² Nämnden ställer sig därför positiv till förslaget att en författningsreglerad dokumentationsskyldighet införs i inhämtningslagen.

Enligt den föreslagna lydelsen i 8 § inhämtningslagen omfattar dokumentationsskyldigheten beslut och åtgärder som rör inhämtning av uppgifter enligt lagen, vilket enligt utredningen innefattar bl.a. beslut om användning av överskottsinformation. Nämnden noterar att det i författningskommentaren dock anges att dokumentationsskyldigheten *kan* omfatta frågor om förstöring och åtgärder som gäller användning av överskottsinformation. I den fortsatta beredningen bör det förtydligas att frågor om förstöring och beslut om överskottsinformation alltid ska omfattas av dokumentationsskyldigheten.

Förslagen om ändringar i preventivlagen

Hemlig rumsavlyssning (kap. 10)

Utredningen föreslår att hemlig rumsavlyssning ska få användas enligt preventivlagen och att hemlig dataavläsning i preventivlagsfallen även ska få avse rumsavlyssningsuppgifter. Som framgår av betänkandet är det enligt dagens reglering inte möjligt att använda hemlig rumsavlyssning inom ramen för underrättelseverksamhet. Hemlig rumsavlyssning har ansetts vara det mest integritetskränkande tvångsmedlet och möjligheten att få använda detta

² Se exempelvis nämndens uttalande den 14 december 2022 ”Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation av Polismyndigheten (region Öst) efter beslut av åklagare vid Åklagarmyndigheten (åklagarområde Syd-Öst)” i ärende dnr 106-2022.

för att utreda brott har därför begränsats till de allvarligaste brotten.³ Nämnden anser att utredningen på ett tillräckligt omfattande sätt redogjort för de brottsbekämpande myndigheternas behov av att använda hemlig rumsavlyssning inom ramen för preventivlagen men vill framhålla att det är tydligt att förslaget innebär ökade integritetsrisker. Genom utredningens förslag, som innebär att tvångsmedlet kommer att användas i underrättelseverksamhet, urholkas dock den exklusivitet som tidigare gällt för hemlig rumsavlyssning. Enligt nämnden bör en förutsättning för att det ska få vara tillåtet att använda hemlig rumsavlyssning och hemlig dataavläsning avseende motsvarande uppgifter vara att dessa åtgärder begränsas mer än vad som gäller för andra preventiva tvångsmedel. Det är därför positivt att utredningen föreslår att användningen ska begränsas till att förhindra viss särskilt allvarlig brottslighet med lägsta föreskrivet straff på fyra års fängelse.

Husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans (kap. 11)

Utredningen föreslår att husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans ska få användas med stöd av preventivlagen. Nämnden har förståelse för att det kan finnas ett behov av sådana tvångsmedel inom ramen för preventivlagen. Förslaget innebär dock ökade integritetsrisker och nämnden ser en risk för att tvångsmedlen inte kommer att tillämpas i så få fall som utredningen framhåller.⁴ Det gäller särskilt inom det utökade tillämpningsområdet. Inom underrättelseverksamhet kan åtgärderna, som i vissa fall är mycket integritetskränkande, vidare komma att användas mot helt ovidkommande personer. Mot bakgrund av detta ifrågasätter nämnden förslaget. Om förslaget ändå genomförs är det viktigt att det finns en effektiv tillsyn på området. Att nämnden enligt förslaget ska utöva tillsyn över tvångsmedlen är därför positivt.

När det gäller förslaget om undersökning på annat ställe (dvs. annan undersökning) vill nämnden betona att det är viktigt att det tydligt framgår att begreppet innebär detsamma som i 28 kap. 10 § rättegångsbalken.

Integritetsskydd och rättssäkerhetsgarantier i preventivlagen (kap. 13)

Hemlig rumsavlyssning

Utredningen föreslår att åklagare ska få fatta interimistiska beslut om hemlig rumsavlyssning. Enligt nämnden är det en viktig rättssäkerhetsgaranti att

³ Jfr prop. 2005/06:178 s. 53.

⁴ Jfr utredningens resonemang på s. 352 f.

frågor om tillstånd till preventiva tvångsmedel prövas av allmän domstol på ansökan av åklagare. Befogenheter för åklagare att fatta interimistiska beslut om hemliga tvångsmedel bör endast förekomma om starka skäl talar för det.⁵ Nämnden anser att utredningen varken tillräckligt redogjort för behovet eller analyserat om den föreslagna ordningen är proportionerlig. Mot bakgrund av detta avstyrker nämnden förslaget om att åklagare ska få fatta interimistiska beslut om hemlig rumsavlyssning.

I betänkandet redogörs för de kvalifikationskrav och rättssäkerhetsgarantier som finns i preventivlagen i dag och hur de tillämpas. Nämnden anser att det bör övervägas om ytterligare rättssäkerhetsgarantier kan införas för hemlig rumsavlyssning i preventivlagen. En möjlig lösning vore att införa ett krav på att det i tillstånd till hemlig rumsavlyssning alltid ska anges villkor för att tillgodose intresset av att enskildas personliga integritet inte kränks i onödan.⁶ Det kan vidare övervägas om det bör ställas ett högre krav än påtaglig risk för viss brottslighet för att preventiv hemlig rumsavlyssning ska få användas.⁷ Det finns möjligen systematiska skäl som talar för att det bör vara samma krav för alla hemliga tvångsmedel som regleras i lagen. Enbart systematiska skäl väger dock lätt när det gäller det tvångsmedel som kan medföra störst utrymme för integritetsintrång.

Nämndens tillsyn vid husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans

För att tvångsmedlen husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans ska omfattas av nämndens tillsyn föreslår utredningen att 1 § lagen om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet ska ändras så att nämndens tillsyn även omfattar andra tvångsmedel enligt preventivlagen. I den föreslagna bestämmelsen anges att nämnden ska ha tillsyn över dessa tvångsmedel om inte den som åtgärden företagits hos har närvarat.

Som nämnts ovan ställer sig nämnden positiv till att den ska ha tillsyn över de i betänkandet föreslagna tvångsmedlen. Enligt nämnden bör dock utformningen av lagtexten i den föreslagna nya punkten i 1 § lagen om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet ses över och förenklas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Vidare bör en annan formulering än ”åtgärden företagits hos”, som återfinns i 28 kap. 7 § rättegångsbalken om husrannsakan,

⁵ Se prop. 2002/03:74 s. 42 f. och prop. 2013/14:237 s. 138.

⁶ Jfr föreslagna 6 § preventivlagen.

⁷ Jfr föreslagna 1 b och 1 c §§ preventivlagen.

övervägas. Formuleringen passar mindre väl i de fall där det handlar om genomsökning på distans.

Nämnden delar bedömningen att tillsynen blir mer effektiv om nämnden i enlighet med utredningens förslag underrättas om beslut inom det utökade tillämpningsområdet för de tillkommande tvångsmedlen husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans. Nämnden vill dock framhålla att den föreslagna lösningen, dvs. att nämnden *skyndsamt* ska underrättas om beslut, leder till en otydlighet som är problematisk. Ett skäl till att nämnden vid annan tvångsmedelsanvändning underrättas i direkt samband med beslutet är att nämnden ska kunna agera på felaktigheter genom att t.ex. skyndsamt hindra verkställighet eller inleda tillsyn. Utredningens förslag innebär emellertid att det, när nämnden underrättas om beslutet, inte går att veta om nämnden har tillsyn eller inte eftersom verkställighet normalt inte har ägt rum vid den tidpunkten. Det finns inga starka skäl till att en underrättelse ska lämnas i så nära anslutning till beslutsfattandet.

Det kan dessutom ifrågasättas om de underrättelser om beslut om tvångsmedelsanvändning som inte kommer att ingå i nämndens tillsyn, på grund av att den som åtgärden riktas mot närvarat vid verkställigheten, skulle omfattas av sekretess enligt 42 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Utredningens summariska resonemang i aktuella delar ger inte tillräckligt underlag i frågan. Nämnden anser att den föreslagna lösningen kräver ytterligare överväganden om sekretessen hos nämnden innan den kan läggas till grund för lagstiftning. Ett förslag som kan övervägas i den fortsatta beredningen är om ansvarig åklagare efter verkställt tvångsmedel ska underrätta nämnden om åtgärden enbart i de fall där den person som åtgärden riktas mot inte varit närvarande.

Närvarorätt vid husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans

Nämnden anser att utredningen ytterligare borde ha analyserat om rätten till närvaro vid husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans bör regleras i preventivlagen, utöver att det i det enskilda fallet kan framgå av särskilda villkor. Det framgår inte tydligt av betänkandet varför frågan om rätt till närvaro inte ska regleras i en särskild bestämmelse i preventivlagen. Det framstår som otydligt vad som ska gälla enligt preventivlagen då en sådan rätt framgår av rättegångsbalken. En möjlig lösning vore att utforma rätten till närvaro som en undantagsregel och ange att det ska framgå av tillstånden om det föreligger rätt att närvara eller inte. En sådan ordning

skulle kunna innebära att nämnden endast underrättas om de beslut där det inte finns föreskrivet någon närvarorätt.

Nämndens tillsyn över verkställighetsåtgärder

Den föreslagna regleringen av rätten att få använda vissa verkställighetsåtgärder inom preventivlagens område innebär att nämnden kommer att ha tillsyn över verkställighetsåtgärder som inte tidigare omfattats av nämndens tillsyn, t.ex. över kopieringsförfarandet. Nämnden, som inte har någon invändning mot detta, delar utredningens bedömning att dessa åtgärder avser sådan verksamhet som så nära sammanhänger med hemlig tvångsmedelsanvändning att verkställighetsåtgärderna kommer att omfattas av lagen om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet utan att den behöver ändras.

Nämnden noterar dock att förslagen innebär att nämnden kommer att ha tillsyn över vissa verkställighetsåtgärder (kopiering och tillträdestillstånd) men inte andra (tillfälligt omhändertagande av elektronisk utrustning, kroppsvisitation och biometrisk autentisering). Det beror på att vissa verkställighetsåtgärder kräver att den som åtgärden avser är närvarande. I praktiken kommer nämnden vid granskning av ett tvångsmedelsärende inte att kunna undgå att ta del av sådant material som inte omfattas av tillsynen. I den fortsatta beredningen behöver det analyseras om sådant material kommer att omfattas av sekretess enligt 42 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

En möjlighet att knyta hemlig rumsavlyssning och hemlig kameraövervakning till person (kap. 14)

Nämnden delar utredningens bedömning att ändrade förutsättningar avseende framför allt tekniken öppnar för att knyta ett tillstånd till hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning till en person i stället för till en plats. Genom förslaget att det ska vara möjligt att knyta preventiv hemlig rumsavlyssning och hemlig kameraövervakning till en person i stället för en plats minskar dock rättens möjlighet att bedöma åtgärdens proportionalitet i samband med tillståndsprövningen. Därmed ökar risken för oproportionerliga intrång i den enskildes personliga integritet. Det finns genom förslaget en reell risk att åtgärderna i större utsträckning riktas mot personer som visar sig vara varken misstänkta eller på annat sätt intressanta för underrättelseverksamheten. Att förslaget utformas som en undantagsregel är därför viktigt. Mot bakgrund av de nya möjligheter som förslaget innebär för de brottsbekämpande myndigheterna befarar nämnden dock att kravet på särskilda skäl i praktiken inte kommer att leda till en tillräckligt restriktiv tillämpning.

Eftersom förslaget kommer ge utökade möjligheter i underrättelseverksamhet bör det övervägas om synnerliga skäl ska krävas i stället för särskilda skäl.

Särskild kontroll av vissa utlänningar (kap. 15)

Nämnden har ingen erinran mot utredningens förslag om ändring i lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar, men konstaterar att en möjlighet till genomsökning på distans enligt lagen innebär ökade risker för intrång i enskildas personliga integritet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (kap. 16)

Nämnden har inga synpunkter på föreslagna tidsbegränsningar och övergångsbestämmelser gällande inhämtningslagen eller lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar. När det gäller det utökade tillämpningsområdet i preventivlagen föreslår utredningen att det ska vara tidsbegränsat i enlighet med det förslag som trätt i kraft den 1 oktober 2023.⁸ Nämnden anser att det är en brist att utredningen inte övervägt om även de delar av förslagen som rör Säkerhetspolisens verksamhetsområde, bl.a. förslaget om hemlig rumsavlyssning, bör tidsbegränsas.⁹ Enligt nämnden finns det skäl att i det fortsatta lagstiftningsarbetet ytterligare analysera frågan om tidsbegränsning av den föreslagna regleringen i preventivlagen.

Konsekvenser (kap. 17)

Utökade möjligheter till preventiv tvångsmedelsanvändning och de förändringar som utredningens förslag innebär medför att behovet av tillsyn kommer att öka. Utöver det resursbehov som redan framförts till utredningen vill nämnden framhålla att det sannolikt på sikt kommer att uppkomma ytterligare behov av resurstillskott till nämndens verksamhet när konsekvenserna av de samlade förslagen blir märkbara.

Detta yttrande har beslutats av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. I beslutet har Gunnel Lindberg (ordförande), Anti Avsan, Charlotta Bjälkebring

⁸ Jfr prop. 2022/23:126 s. 190 f.

⁹ Jfr prop. 2022/23:126 s. 84 f.

Carlsson, Matheus Enholm, Eva Flyborg, Christina Linderholm, Olle Sandahl och Björn von Sydow deltagit.

Föredragande har varit Linnea Barkhagen och Johanna Herder Toll.

Gunnel Lindberg